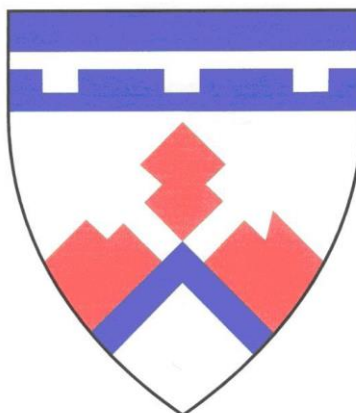

РЕПУБЛИКА СРПСКА

ОПШТИНА МИЛИЋИ

НАЦРТ

СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДЕ ОПШТИНЕ МИЛИЋИ ЗА ПЕРИОД 2018-2023

САДРЖАЈ

Увод	3
Стратешко фокусирање	4
Приоритетне области и стратешки циљеви.....	7
Запошљивост младих.....	9
Активно учешће младих	13
Здрави стилови живота	16
Слободно вријеме младих	21
Импламатација	25

УВОД

Законом о омладинском организовању (Сл.гл РС бр. 98/04,119/08 и 1/12) у члану 11. прописана је обавеза доношења омладинских политика (стратегија) како за ново РС тако и за нивое јединица локалне самоуправе . Општина Милићи имала је већ стратегију за младе коју је донјела 2007 године . Након њеног истека није усвајан нови документ.

Стратегија за младе општине Милићи треба са локалног нивоа да пружи системско уређивање већег броја области који су у подручју интересовања или се проводе за интерес младих . Тачније треба да представља попис активности који су од значаја за побољшање положаја младих у општини Милићи било да се реализују од стране младих или локалних институција . Неке од активности захтјеваће увезивање већег броја актера на партнерским оновама .

Стратегија за младе није документ који ће дати одговоре на глобалне проблеме као што су незапосленост, системски проблеми образовања или здравства али ће покушати скромнијим активностима поправити положај младих у актуелном тренутку . Велики друштвени проблеми морају бити рјешени системски на свим нивоима државног уређења . Стратегија за младе своје циљеве и простор дјеловања реализоваће у омладинском сектору уз обавезну партиципацију младих .

Прије него се крене у детаљније анализе и дефинисање стратешких приоритета неопходно је скренути пажњу на чињеницу да је брига о младим општи интерес . Често се потезе констатација да млади нису довољно одговорни и активни сакривајући се иза наведене фразе . Но колико год бјежали од насушне потребе да се ухватимо у коштац са дубљим разумјевањем младих неможемо избјећи чињеницу да су то наши млади, то су они које имамо друге и неможемо имати. Треба само да се запитамо да ли смо нашој дијечи дали прилику . Да би сијеме никло и дало обиман плод потребно је земљу у коју је засијано уређивати, У колико је њива закоровљена неможемо се добром роду надати .

Нико нема право да ове младе људе посматра као незреле клинце,у њима треба гледати будуће начелнике, посланике, одборнике, привреднике, ствараоце, свештенике ....

Улагање у младе је улагање у будућност . Они су ти који ће креирати даљи развој Милића. Они су ти који ће исправити наше грешке и надоградити досада стварано . Једно је сигурно њима будућност свакако припада ако не у Милићима онда негдје другдје. Наш основни задатак и нада је да то буде ипак у Милићима. Младост треба разумјети и поштовати а никако је обуздавати јер се то неможе ни учинити . Књижевник Јован Дучић за младост каже :

„Младост то је богаство и краљевање, то је чар тјелесне љепоте и духовне свјежине, љепота физичке снаге, бесконачност надања, раскош у плановима од којих је сваки огroman и безмјеран и од којих сваки изгледа вјероватан и када је немогућ. Младост то су радости, пречесте и пренагле, сви извори оптимизма отворени а сан стављен изнад истине и љубав изнад живота. “

СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ И УСАГЛАШАВАЊЕ СА ДРУГИМ СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА

Народна скупштина републике Српске у јулу 2016. године усвојила је документ Омладинске политике Републике Српске од 2016-2020 године . Овај документ ће бити основи криви документ са којим ћемо усклађивати Стратегију за младе општине Милићи . Стратегија за младе ће апсолутно бити прилагођена актуелним локалним проблемима и потребама али сигурно несмије и неће бити контрадикторна са овим документом донесеним на нивоу Републике Српске . Поред Омладинске политике Републике Српске стратегија за младе ће бити усклађена са Стратегијом развоја општине Милићи за период од 2017-2022. године . Законом о омладинском организовању дефинисано је да се документ Стратегија за младе доноси на период од пет годна стим што се акциони план доноси за наредну . За сваку следећу годину правиће се анализа стања и анализа проведених активности и усвајаће се акциони план за наредну годину . Ово је веом важно са становишта актуелности стратегије јер омогућава њено стално ажурирање те прилагођавање стварним потребама и новим околностима .

Прије свега важно је издвојити опште податке који карактеришу младе и амбијент у Милићима .

Број младих и њихова партиципација у укупном броју становника :

Број младих је оквирни податак који се стално мјења јер су млади као категорија становништва најподложнији миграцијама . Нама је важно да пратаћи важније податке извучемо слику и трендове о оквирном броју младих који живе на подручју општине Милићи . Као најрелевантнији податак намеће се попис становништва из 2013 године чији су прелиминарни резултати објављени у првој половини 2016. године а званични резултати у децембру 2016. године . Прелиминарне резултате објавио је Завод за статистику БиХ и према овим резултатима на подручју општине Милићи живи 12.272 становника . Око објављених резултата водила су се велика спорења . Крајем године Завод за статистику Републике Српске објављује коначне резултате пописа из 2013. године за Републику Српску. Према званичним резултатима пописа на општини Милићи живи 10.445 становника . Разврставајући становништво по старосној доби у узрасту од 15-30 година (категирија која по законским критеријима припада категорији младих) , према истим резултатима на подручју општине Милићи живи 2.226 младих . Сагледавајући предхоне податке јасно се да уочити да је партиципација младих укупном броју становника 21,31%. . У исто вријеме становника од 0-14 године укупно има 1.444 . Презентовани подаци указују да ће се у будућности број младих континуирано смањивати . Не треба занемарити чињеницу да су млади као категорија становништва најподложнији миграцији и да значајан проценат њих у току школовања или тражења посла одлази у друге средине . Сумирајући све намеће се потреба да се о младим на општини Милићи води посебна брига и да се за већи број њих обезбеде услови за опстанак и живот . Развој општине зависиће од младих као потенцијалне радне снаге и оних који ће у будућности организовати живот у општини Милићи . Поред недовољног броја младих постоји и проблем несразмјерне расподјеле младих на комплетном подручју општине Милићи . Највећи број младих концентрисан у самом насељеном мјесту Милићи и приградским насељима док је веома мали број као пребивалиште има у руралном подручју . Као последица овакве ситуације имамо ситуацију да сеоска подручја у великом броју постају насеља старца која се полако гасе . Наведена ситуација лоше утиче на искориштење простора јер велике површине земље као ресурс остају неискористене . Младе на селу карактерише и проблем да млади у сеоском подручју имају проблем да ступају у брачне односе . Јасно је да је формирање породице основ здравог приступа кориштењу ресурса и развоја руралних подручја .

„SWOT“ АНАЛИЗА

СНАГЕ <ul style="list-style-type: none"> • Постоји омладински центар • Формиран је омладински савјет • Постоји комисија за младе као радно тјело СО. Милићи • Постоји реферат службеника за младе у општинској администрацији • Значајан број инфраструктурних објеката намјењених младим у Милићима (СШЦ, спортска дворана, спортски терени, паркови, библиотека, музеј рударства, базени на отвореном...) • Постојање спортских и културних манифестација • Партнерска сарадња ОСМ и општине на реализацији већег броја активности . • Ишколован је већи број омладинских лидера кроз пројекте .	МОГУЋНОСТИ <ul style="list-style-type: none"> • Постојање пројектних линија за младе и НВО које се могу користити у интересу младих. • Добра сарадња ОСМ са Министарством за породицу омладини и спорт • Постојање пројеката који кроз имплементацију фаворизују младе или су намјењени младима. • Проблеми старења становништва и запошљавања младих су тема на свим политичким нивоима. • Процес европских интеграција отвара нове могућности за младе
СЛАБОСТИ <ul style="list-style-type: none"> • Млади нису конкурентни на тржишту рада . • Недовољан број садржаја за младе . • Неповољна старосна структура на општини Милићи. • Мали број младих у руралним подручјима општине Милићи. • Непостојање буџета за младе као позиције у општинском буџету намјењене искључиво младим . • Мали број инфраструктурних објеката у интересу младих у руралним подручјима општине Милићи. • Културни и спортски садржаји нису распоређени у току године . • Недостатак иницијативе код младих .	ПРИЈЕТЊЕ <ul style="list-style-type: none"> • Миграције младих. • Одлив омладинских лидера (школовање, посао ...). • Млади тешко долазе до посла . • Наметање норми живота и стандарда који негативно утичу на формирање младих . • Доступност различитих средстава и садржаја који имају лоше последице по младе (коцка, дрога, алкохолизам ...).

У табели су насумично наведене тврдње у свакој од категорија „SWOT“ анализе . У сврху Разрађивања анализе вршиће се по устаљеној методологији истичући снаге а користећи препознате могућности . Радиће се на укршатњу слабости са снагама и корективним активностима

слабости преводити у снаге те покушати заобићи пријетње и минимизирати њихов утицај . Из разрађене анализе дефинисаће се циљеви којима ће се тежити у свакој од приоритетних области.

Сагледавајући снаге видљиво је да је постављен добар институционални оквир за бављење проблемима и потребама младих као и за каналисање иницијатива које се упућују од стране младих ка локалним властима . Институционални оквир се првенствено огледа у постојању тјела која се баве питањима од интереса за младе : Постојање ОСМ Милићи, службеника за младе и комисије за младе као радног тјела СО Милићи у чији рад су укључени представници ОСМ-а . Посебан бенефит који значајно ојачава овај оквир је чињеница да између општине Милићи и ОСМ-а постоји изграђен партнерски однос кроз који је реализован већи број пројекта, под окриљем ОСМ-а кроз реализацију различитих пројеката радило се на школовању омладинских лидера јер је препознат велики проблем одлива омладинских лидера . Наиме омладински лидери углавном се регрутују из дијела омладине који су активни у наставним и ванаставним активностима . Скоро по правилу то су увијек добри ученици који имају амбицију даљег школовања па већ са навршених 18 година одлазе из Милића ради даљег образовања . На овај начин смањује се број младих који покрећу активности у најпродуктивнијем узрасту . Велики број њих након школовања остаје да живи у центрима у којима су се и образовали . Из горе наведених разлога намеће се потреба образовања већег броја омладинских лидера који би носили активности у Милићима и покретали иницијативе у име младих . Свакако да и у будућности активност образовања омладинских лидера мора имати приоритет у реализацији активности од значаја за младе . У Милићима је дефинисан и простор за окупљање и активности младих . Тај објекат има око 200 m² простора и један је од неколико омладинских центара у РС који уз мала унапређења може испунити правилником предвиђене услове за успоставу омладинских центара . Омладински центар је простор који млади користе за одржавање креативних радионица, едукација, састанака ... Међу предности Милића када је рјеч о амбијенту за младе свакако треба споменути постојање једног дјела инфраструктурних објеката за којима млади изражавају интерес (СШЦ, спортска дворана, спортски терени, паркови, библиотека, музеј рударства, базени на отвореном...) . Велики број ових објеката налази се у склопу компаније „Боксит“ ад Милићи које је исте ставио на кориштење као јавне објекте и врши одржавање ове инфраструктуре . Дио инфраструктуре је у јавном власништву . Младима се у Милићима на располагању налази три терена за мале спортове а свима је потребна реконструкција . Постоји иницијатива за још неколико инфраструктурних објеката (трим стаза са вјежбалиштем, клизалиште...) али је генерално посматрајући солидан број објеката на располагању младим . Другачија слика је у руралном подручју . Мали је број објеката за задовољавањем потреба младих . Домови културе постоје у Дервенти и Новој Касаби али исти се не налазе у стању да се могу користити . Недавно је на оба објекта саниран кров а потребна су значајнија улагања како би се исти привели намјени у пуном капацитету . У другим дјеловима општине не постоје слични објекти . Када се ради о спортским теренима на подручју општине Милићи поред наведених у Милићима постоји 7 терена који су у јако лошем стању осим терена у Мишићима и Вковићима и Дубничком Мосту који су новијих датума изградње или реконструкције. Покренуте су иницијативе за изградњу многих терена а негде су изведени и радови на почетку изградње (Рајићи и Вукшић Поље). Свакако да треба настојати повећавати број садржаја и у Милићима и у другим насељеним мјестима . На подручју општине Милићи организује се културне и спортске манифестације . Главница ових докађаја организује се у јулу и августу кроз јулско-августовске дане културе и спорта које организује и највећи је покровитељ компанија „Боксит“ а.д. Милићи . У исто вријеме постоји традиционална манифестација августовски дани културе и спорта чији је покровитељ општина Милићи и ова манифестација се полако утопила у већу и шире постављену манифестацију коју организује компанија „Боксит“ а.д. Милићи . У руралним подручјима организује се већи број прослава који представљају традиционално окупљање људи у вријеме обиљежавања сеоских

слава или прославе дана МЗ. Оне су углавном концентрисане у периоду од маја до окобра. Једини догађаји који се организују у зимском периоду је меморијални турнир Слободан Радовановић, који се организује у периоду прије новогодишњих празника на коме учествује већи број фудбалских екипа као о прослава божићних празника када такође постоји окупљање људи . Иако се за организацију манифестација одвајају значајна средства немогуће се отети утиску да у једном дужем периоду године не постоје адекватни садржаји за задовољењем ове врсте друштвене потребе младих . Проблем се посебно усложњава што се у недостатку других садржаја на прилично агресиван начин путем телевизије и интернета намећу одређени трендови, вриједности и стилови који негативно утичу на формирање младих . Колико је проблем отишао дубоко могуће је објаснити пластично на једноставном примјеру . У Милићима се у току године одржи свега неколико позоришних представа . Када се представе организују интересовање грађана је веома мало (лочно би било собзиром на мали број оваквих догађаја да интересовање буде велико) . Разлог за овакву реакцију је двострук и огледа се у чињеници да се код људи није развила навика доласка на овакве догађаје или на информисање о одржавању ових догађаја, а други разлог је што је у недостатку културних садржаја простор заузели и интересовање привукли садржаји коа што су разни ријалитији или сличне емисије . У сврху превазилажења тренутног стања треба изнаћи начин да се садржаји приређују континуирано у току цијеле године као и у свим дјеловима општине Милићи . У почетку ови догађаји сигурно неће бити значајније посјећени али ће послужити да се посебно код младих развије култура посјећивања ових догађаја а самим тим и њихово културно уздизање или развој вриједности који се заснивају на поштовању противника фер борби и залагању (спортски догађаји) . Лидерство ОСМ-а има изузетно добро развијене односе са Министарством за породицу омладину и спорт и ту компаративну предност треба искористити на адекватан начин . Посебне могућности за реализацију активности унапређење амбијента и отклањање слабости треба тражити кроз простор који се отвара кроз пројекте или донаторска срества која за циљ имају подршку младим . За кориштење ових могућности треба унаприједити локалне капацитете код омладинских организација и општине кроз оспособљавање активиста и службеника у креирању пројектних идеја за донаторе . Посебно треба користити чињеницу да се кључни проблеми младих истичу кроз све политичке структуре, понекад и декларативно али сигурно да то отвара простор за иницијативе и рјешење системских аномалија . На миграције и одлив младих краткорочно се неможе пуно утицати али се реализацијом активности на стварању повољних услова за живот младих могу ублажити . Посебно уколико се спектром активности даје допринос поправљању стања у сфери запошљавања младих . Проблем запошљавања младих третира се кроз велике системске програме са републичког нивоа, кроз економски развој на локалном нивоу . Кроз ову стратегију акцента ће бити на активностима које јачају компаративне предности младих и дају им већу конкурентност на тржишту рада . Велики проблем представља и доступност порочних стилова живота (алкохолизам, коцка, дрога...). Како би се смањио утицај овог проблема потребно је радити на едукацијама као и осмишљавањем активности који ће представљати замјену за вријеме проведено у порочним садржајима .

ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

У циљу усклађивања Стратегије за младе општине Милићи и Омладинске политике Републике Српске 2016-2020 одредиће се истовјетна приоритетне области кроз које ће се дефинисати циљеви и активности :

- Запошљивост младих,
- Активно учешће младих,
- Здравни стилови живота младих,
- Слободно вријеме младих.

У оквиру ове четири приоритетне области утврђени су сљедећи **стратешки циљеви**:

- Стратешки циљ 1: Унаприједити запошљивост младих,
- Стратешки циљ 2: Унаприједити могућности за активно учешће младих,
- Стратешки циљ 3: Развити здраве стилове живота код младих,
- Стратешки циљ 4: Унаприједити могућности за квалитетно слободно вријеме младих,

као и њима припадајући **оперативни циљеви**

1. Унаприједити запошљивост младих	2. Унаприједити могућност за активно учешће младих	3. Развити здраве стилове живота код младих	4. Унаприједити активности за квалитетно слободно вријеме младих
1.1. Унапређена усклађеност система образовања са захтјевима тржишта рада	2.1. Развијена свијест о важности активног учешћа младих у процесу доношења одлука	3.1. Подстакнути здрави обрасци понашања код младих	4.1. Развијена инфраструктура и садржаји потребни за квалитетно провођење слободног времена младих
1.2. Успостављен систем професионалне оријентације младих	2.2. Унапређено кориштење механизма за учешће младих у доношењу одлука на локалном нивоу	3.2. Заинтересовани и физички активни млади	4.2. Промовисани садржаји за активно провођење слободног времена младих
1.3. Унапређен предузетнички дух код младих	2.3. Повећан волонтерски ангажман младих	3.3. повећана безбједност животног окружења младих	4.3. Подстакнути млади да организују садржаје за себе и друге у сврху квалитетног провођења слободног времена младих
1.4. Омогућени процесидоквалификације и преквалификације у сврху повећања конкурентности младих на тржишту рада			

Запошљивост младих

Млади су највиталније дио сваке популације, покретачи привредног, друштвеног, економског и демографског развоја и највреднији ресурс сваке заједнице . Питања запослености, незапослености и економске неактивности младих која су директно повезана са нивоом њихове запошљивости, су кључна стратешка питања од виталног интереса сваке друштвене заједнице па тако и општине Милићи .

У сврху лакшег разумјевања прије свега потребно је дефинисати појам запошљивости младих . Према дефиницији одбора за људске ресурсе, тренинг и развој Међународне организације рада (ILO) запошљивост у најширем смислу можемо дефинисати као : способност појединца да обезбједи и задржи посао, да напредује на послу и да се носи са промјенама током свог радног вијека .

Да би стекли јаснију слику о положају младих у смислу њихове запошљивости неопходно је сагледати ситуацију на тржишту рада . На основу података завода за запошљавање у Милићима закључно са новембром 2017. године број незапослених на евиденцији износио је 1480 лица . Од наведеног броја 932 лица су регистрована као они који активно траже посао . Од њих 932 млади чине 350 лица која активно траже посао . Корак даље њихова квалификациона структура изгледа овако :

Квалификација	Без квалификације	ОШ	ПК	КВ	ССС	ВШС	ВСС	Мастер
Број лица	12	54	2	70	158	1	47	6

Увидом у податке да се уочити да од укупно активних лица која траже посао 37,5 % чине млади . Зато нечуди што највећи број ове популације у току године буде брисано са евиденције јер у недостатку запослења одлазе да раде сезонске послове у иностранство (најчешће Србија и Црна Гора) и онада бивају скидани са евиденције због нередовног јављања . Такође треба навести чињеницу да је ово рекордно мали број лица на евиденцији у последњих 5 година . Занимљив је податак да се све више смањује однос између ССС која је увјек била убједљиво најдоминантнија и високо образованих а са друге стране у порасту је број лица која немају школско образовање или имају завршену само ОШ .

Стопа запошљивости младих укључује већи број фактора које можемо груписати у екстерне (правне, структурне и институционалне факторе, који одређују објективну могућност запошљавања на отвореном тржишту рада и у најширем смислу представљају потражњу за радницима /радом) и интерне (који се, прије свега, односе на личне атрибуте радника као што су знања, вјештине, лична одговорност, мотивисаност, прилагодљивост и у најширем смислу представљају понуду радне снаге).

Када дубље анализирамо узроке ограничене запошљивости младих, можемо уочити да се као основни узроци ове појаве могу означити:

- **Неусклађеност образовног система са потребама тржишта рада** – Као основне узроке неусклађености образовног система са потребама тржишта рада можемо навести: сам квалитет знања и вјештина које ученици/студенти стичу кроз образовање, неадекватност уписне политике, слабо развијен систем професионалне

и каријерне оријентације и савјетовања, те недовољан обим и квалитет праксе и практичног рада кроз који ученици и студенти треба да провјере теоретска знања која су добили кроз школовање.

- **Нестимулативно пословно и предузетничко окружење** – Иако је у овој области постигнут значајан напредак у посљедњих неколико година, као основни разлози за постојање овог проблема могу се навести: недовољно развијена инфраструктура за развој предузетништва младих, недовољна подршка запошљавању младих, неразвијен предузетнички дух код младих, недостатак информација, те лош имиџ предузетника.

- **Неразвијена култура рада код младих** – Поред „негативне селекције“, истраживања показују да млади у Републици Српској имају слабо развијене радне навике и неразвијен однос према било каквом раду, у смислу свог стучног или професионалног усавршавања и напредовања. Такође, због изражене апатије и незаинтересованости, млади имају ограничене информације о раду и великом броју занимања и дјелатности, а што се огледа у хроничном недостатку појединих занимања на тржишту рада Републике Српске.

- **Ограничена образовна, професионална и просторна покретљивост младих** – Млади у Републици Српској имају ограничену образовну, професионалну и просторну покретљивост у циљу повећања запошљивости. Када посматрамо образовну покретљивост младих, релативно мали број њих у току свог школовања промијени средњу или високу школу коју је уписао, те се релативно често дешавају

Јасно је да су екстерни фактори нјутицајнији на број запослених радника и да отварањем истинске потребе за радним мјестима упошљава се већи број лица . Но на ове факторе посебно посматрано са локалног нивоа неможе се пуно утицати . Утицати се може једино кроз лимитирано прављење амбијента и пословног окружења повољног за развој привреде али је очигледно да се за значајније помаке морају укључити више инстанце .

Оно на што се може дјеловати и гдије ће активности бити и усмјерене су наведени интерни фактори који се односе на самог појединца и његове квалитете а чијим унапређењем би се млади људи чинили конкурентнијим на тржишту рада .

Акциони план за пројекте запошљивости младих у току прве године имплементације

Пројекти / мјере	Стратешки циљ	Оперативни циљ	Основне информације за праћење		Носитељи имплементације	вриједност
			Индикатори	Трајање (од до)		
Измјене наставних планова и програма до 30 % плана, у СШЦ Милутин Миланоковић	1.Унаприједити запошљивост младих	ОЦ1.1	Измјењени наставни планови и програми за 3 занимања до краја 2018. године	Јануар- септембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности и СШЦ	1.000,00 КМ
Закључени уговори и унапређен ниво практичне наставе која се одвија у предузећима	1.Унаприједити запошљивост младих	ОЦ1.1	Минимум 30 ученика одлазило је на праксу у предузећа уз активно учешће и упознавање са процесима рада и производње	Јануар- септембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности и СШЦ	-
Организација процеса професионалне оријентације у школама и омладинским центрима	1.Унаприједити запошљивост младих	ОЦ1.2	Проведен процес професионалне оријентације у школама и омладинским центрима	Јануар- новембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, служеник за младе ОШ и ОСМ	1.000,00 КМ
Организација обука о предузетништву за младе	1.Унаприједити запошљивост младих	ОЦ1.3.	Организовано 20 одука о предузетништву за младе , јачању вјештина младих предузетника ... као континуиране активности од 2018-2023	Јануар-новембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, служеник за младе СШЦ и ОСМ	2.000,00 КМ
Подршка младим из Милића за учешће на сајмовима предузетништва и школском предузетништву	1.Унаприједити запошљивост младих	ОЦ1.3	Најмање 3 младих из Милића учествовало у дефинисаним активностима до краја 2018. године	Јануар- септембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, служеник за младе СШЦ и Удружење Пријатељи Сребренице	3.000,00 КМ
Подршка покретању	1.Унаприједити запошљивост младих	ОЦ1.3	Најмање 5 младих из Милића добило подршку за	Јануар-новембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, служеник за младе СШЦ и Удружење Пријатељи Сребренице	10.000,00 КМ

Стратегија за младе општине Милићи за период 2018-2023

почетног бизниса младих (Старт – УП)	дити запошљивост младих		покретање властитог бизниса до краја 2018. године		ду и друштвене дјелатности,	
Организација програма доквалификације и преквалификације младих у новоотвореном центру	1. Унаприје дити запошљивост младих	ОЦ1.4	До краја 2018. године процес усавршавања прошло 30 младих из Милићи	Марта - децембра	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, служеник за младе СШЦ и завод за запошљавање	30.000,00 КМ

Планови имплементације за остале године правиће се увјек на крају текуће године и урађене анализе о оставреном степену реализације.

Активно учешће младих

Активно учешће младих преваходно представља однос младих према друштву . У том смислу активни млади се могу поистовјетити са активним грађанима, који имају своју улогу и своја права. Млади остварују своја права кроз учешће у политичком животу и процесима доношења одлука, учешће у економским активностима, у културним и другим активностима . Европска повеља о учешћу младих на локалном и регионалном нивоу наводи да се учешће заснива на остваривању права, средстава, простора, прилике и подршке за учешће у активностима и акцијама и утицање на доношење одлука . Закон о омладинском организовању дефинише основне појмове битне за рад са младима. У члану 2. млади су дефинисани у узрасту од 15 до навршених 30 година. Дефинисани су и основни појмови као што су : омладинске организације, омладинска политика, омладински центри ... Поред закона о омладинском организовању постоји још читав сет закона и правилника који обезбијеђују оквир и дају могућност младим за активно учешће . Такође низ законских рјешења фаворизује младе приликом избора и сл. Једном реченицом постоји велики простор за дјеловање младих омогућено кроз усвајање низа закона и подзаконских аката који омогућују учешће младих . Већина ових законских рјешења происекла је усклађивањем прописа који су донјети усклађивањем са регулативама ЕУ. Посматрајући општину Милићи можемо рећи да млади сходно законском оквиру имају прилику за учешће . Можда и најконкретније учешће младих каналисано је преко ОСМ-а . Проблем који овдје постоји што други облици учешћа нису у већој мјери кориштени од стране младих тако да активно у процесима учествује мали број младих . Сагледавајући се наведено потребно је радити на охрабривању младих да узму учешће кроз разне видове и могућности које стоје на располагању почев од савјета ученика омладинских организација политичких партија ...

Посебан вид учешћа младих је волонтеризам . Волонтеризам је дефинисан законом о волонтирању. Из закона је на нивоу Републике Српске проистекла и Стратегија развоја волонтирања од 2014-2018. Волонтерски дух је нешто што треба развијати код младих и стимулисати нематеријалним наградама . УКада говоримо о општини Милићи неможемо рећи да се велики број младих укључује у волонтерске акција али такође неможемо рећи и да нема активних младих који учествују у волонтерским акцијама . Опет је тежиште када се ради о волонтеризму младих фокусирано на ОСМ који је организатор највећег броја волонтерских акција младих у Милићима .

Резимирајући активно учешће младих у општини Милићи можемо рећи да постоји један број младих који користећи законске могућности активно партиципира у разним областима друштвеног живота и учествује у иницирању или непосредном доношењу одлука . Највидљивији активизам ове врсте испољава се кроз рад ОСМ-а . Проблеми који се намећу као изазови у будућности су : Како мобилисати већи број младих да активно партиципира ? Како Оснажити и друге механизме осим омладинских организација за квалитетније учешће младих и како се суочити са изазовом перманентног одлива активних младих јер готово по правилу ти који у раној доби имају шири поглед и друштвену одговорност, који преузимају иницијативу и желе да активно учествују у друштвеном животу у исто вријеме су добри ђаци који желе афирмацију кроз даље образовање и одлазе у друге средине . Сигурно да је један од путева којим се може одговорити на постављене изазове је радити на развоју свијести и охрабривању младих за укључење у процес доношења одлука те радити на развоју постојећих механизма учешћа . Волонтерски ангажман младих треба охрабривати и постицати разним облицима нематеријалних признања .

Акциони план за пројекте за активно учешће младих у току прве године имплементације

Пројекти / мјере	Стратешки циљ	Оперативни циљ	Основне информације за праћење		Носитељи имплементације	вриједност
			Индикатори	Трајање (од до)		
Едукације за младе о могућностима и значају учешћа у доношењу одлука	2.Унаприједити могућности за активно учешће младих	ОЦ2.1	Одржане 3 едукације о могућностима и значају учешћа младих у процесу доношења одлука до краја 2018. године	Јануар- октобар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, Службеник за младе и СШЦ	900,00 KM
Анализа постојећих механизма учешћа младих у доношењу одлука у општини Милићи и унапријеђење истих израдом неопходних правилника	2.Унаприједити могућности за активно учешће младих	ОЦ2.1	Извршена анализа постојећих механизма за учешће младих и предложено доношење најмање 2 правилника за унапређење механизма до краја 2018. године	Јануар- новембар	Комисија за младе и службеник за младе	-
Едукације о значају волонтеризма за друштвену заједницу и појединца	2.Унаприједити могућности за активно учешће младих	ОЦ2.3	Одржане 3 едукације о могућностима и значају волонтеризма до краја 2018. године	Јануар- новембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, Службеник за младе и СШЦ	900,00 KM
Избор најбољих волонтера за 2018 годину и додјела захвалница.	2.Унаприједити могућности за активно учешће младих	ОЦ2.3.	Извршен избор и додјељене захвалнице најбољим волонтерима у 2018. години	децембар	Начелник општине, Комисија за избор волонтера године	-

Планови имплементације за остале године правиће се увјек на крају текуће године и урађене анализе о оставреном степену реализације.

Здрави стилови живота младих

Свједоци смо времена у којем се доста промовишу здрави трендови живота по разним његовим облицима почев од здраве исхране, здравља младих, физичке активности, промоцији образовања .. А у исто вријеме имамо ситуацију да се веома велики број људи упражњава често и дијаметрално супротне животне стилове . Поремећен систем вриједности намеће као друштвено пожељне облике понашања, стилове који крајње негативно утичу на формирање младих као јединки друштва. Доступност порочних садржаја (опијати, алкохол, цигарете, коцка), веома често упакованих у моделе који су или пожељни или не нужно лоши отвара још једну тему коју би могли у најширем смислу дефинисати као безбедност младих . Видљива је мала одговорност и према самом себи посматрано из угла превенције здравља и смањења ризика по здравље . Примјери лоших модела понашања упакованих у опште правце видљиви су на сваком кораку. Напримјер коцкање и хулиганизам су често покривени плаштом праћења спорских такмичења и надметања, алкохолизам и опијати веома често су маскирани у праћењем музичких догађаја друштвене социјализације и слично, Неприкладни стилови облачења маскирани су слободом изражавања, скретањем пажње и посебности, криминалне радње жељом за напредовање и стицање материјалних добара . Упркос чињеници да се одржавају многе едукације, да путем средства информисања се говори о превенцији болести веома мали број младих ће се одлучити за кориштење контрацептивних средства за спречавање полно преносивих болести, или одлазити на контролене прегледе ради превенције канцерогених или кардио-васкуларних болести. Посебна пошаст која се у задње вријеме појављује је одсуство друштеног живота на уштрб кориштења информатичких садржаја (игрице, друштвене мреже ...) Разлог за овај вид отуђености објашњава се чињеницом да су дјеца и млади а и човјек уопште склони избору лакших путева за постизање одређеног успјеха или задовољста . Наиме ако као примјер узмемо да дијете које игра игрицу рецимо фудбал он уз мали физички труд стиже до побједи а доказано је да се хормон среће који се том приликом лучи у организму потпуно истовјетан оном који ће учинити задовољство побједом на стварном спортском терену. Такође људи су бића која имају моћ маште и могуће им је да формирају свој виртуелни свијет у коме ће бити успјешни . Жеђ за информацијама веома често и тривијалним и потреба да се неко задовољство подјели са што већим бројем људи довео је до тога да млади када се нађу на неком мјесту на којем им је пријатно умјесто да у њему уживају они користећи своје уређаје повлаче се у себи објављујуће фотографије размјењујући поруке и објављујући статусе . Уопштено посматрајући здрави стилови живота младих могли би се посматрати кроз три тематске области :

- Здравље младих- обухвата питања здраве исхране, злоупотребе психоактивних супстанци, репродуктивног здравља, менталног здравља, правилног развоја свијести и здравих навика понашања младих;
- Физичка активност младих – обухвата питања доступности спортских терена и терена за рекреацију, доступности спортских и рекреативних садржаја за већинску омладинску популацију, али и за специфичне групе младих, као што су школска популација те популација младих са инвалидитетом ;

- Безбиједност младих – обухвата питања разних безбејдоносних изазова, пријетњи и ризика за младе, питања младих који су изложени неким од негативних појава у друштву, или су починиоци истих, питања очувања животне средине и одрживог животног окружења .

Полазећи од околности и услова у општини Милићи акценат ће се ставити на промоцију здравих стилова живота изградњу инфраструктуре, координацију свих служби који се баве појединим областима живота младих и креирању садржја као и омогућавање приступа што већем броју младих креираним садржајима .

Акциони план за пројекте развоја здравих стилова живота младих у току прве године имплементације

Пројекти / мјере	Стратешки циљ	Оперативни циљ	Основне информације за праћење		Носитељи имплементације	вриједност
			Индикатори	Трајање (од до)		
Организација едукација са темама здравље младих ублажавање ризика , превенција болести	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.1	Организовано најмање 5 едукативних радионица	Јануар- децембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, службеник за младе, Дом здравља, ОШ, Центар за социјални рад и СШЦ	1.500,00 КМ
Израда промо флајера за обиљежавање свијетских дана а са темом промоције здравља и превенције болести	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.1	Израђено и дистрибуирано 500 ком флајера	Јануар- децембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, службеник за младе, Дом здравља, ОШ, Центар за социјални рад и СШЦ	500,00 КМ
Организовање превентивних прегледа дијете у школама у склопу наставних активности	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.1	Организована два прегледа дијете у школама до краја 2018. године	Јануар- децембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, службеник за младе, Дом здравља, ОШ, Центар за социјални рад и СШЦ	1.000,00 КМ
Организовање школских спортских секција за спортове којих тренутно нема у понуди за тренинг	3. Развити здраве стилове живота код	ОЦ3.2.	До краја 2018. године организовано најмање 3 спортке секције у школама	Јануар- децембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, службеник за	-

Стратегија за младе општине Милићи за период 2018-2023

(рукомет, одбојка, шах...)	младих				младе, , ОШ, и СШЦ	
Санација фискултурне сале у ОШ Алекса Јакшић	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.2	Санитан под и расвјета фискултурне сале до марта 2018. године	Јануар- март	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, службеник за младе, , ОШ,	22.000,00 КМ
Аплицирање пројекта за изградњу трим стазе са вјежбалиштем на отвореном у спортском центру у Милићима	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.2	Аплицирано баркод једног донатора пројекат изградње трим стазе са вјежбалиштом до краја 2018. године	Јануар-новембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, службеник за младе, и СШЦ	-
Промоција спорта код дијете и младих школског узраста	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.2	Организоване најмање двије промоције спортских садржаја младим	Јануар - Септембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, службеник за младе, ОШ, Спортско друштво и СШЦ	-
Организација спортских приредби усврху промоције спорта	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.2	Организована најмање 3 турнира или такмичења у току године	Јануар- децембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, Спортски центар	20.000,00
Санација и изградња спортских терена у руралним дјеловима општине	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.2	Санитан најмање један терен у руралним дјеловима општине у току године	Јануар- децембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности,	25.000,00
Промоција спорта код лица са инвалидитетом или	3. Развити здраве	ОЦ3.2	Организоване најмање двије промоције спортских садржаја особама са	Јануар - Септембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене	-

Стратегија за младе општине Милићи за период 2018-2023

сметњама у развоју	стилове живота код младих		инвалидитетом		дјелатности, службеник за младе, ОШ, Центар за социјални рад Спортско друштво и СШЦ	
Одржан састанак начелника са командиром полиције, директором дома здравља, школа и центра за социјални рад са темом координација у смањења трговине опијатима, превенције вршњачког насиља...	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.3	Организован најмање један састанак	Јануар - Септембар	Начелник општине, Полицијска станица, ОШ, Центар за социјални рад и СШЦ	-
Едукације код младих школског узраста од опасностима од кориштења психоактивних супстанци као и начинима прве помоћи	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.3	Организован најмање двије радионице до краја године	Јануар - Септембар	Дом здравља, Полицијска станица, ОШ, Центар за социјални рад и СШЦ	300,00 КМ
Организована едукација младих школског узраста о безбједности на интернету	3. Развити здраве стилове живота код младих	ОЦ3.3	Организован најмање двије радионице до краја године	Јануар - Септембар	Полицијска станица, ОШ, Центар за социјални рад и СШЦ	300,00 КМ

Планови имплементације за остале године правиће се увјек на крају текуће године и урађене анализе о оставреном степену реализације.

Слободно вријеме младих

Слободно вријеме представља све активности којима се појединац добровољно предаје, било да се одмара, забавља, информише, едукује, ангажије за друштвено добро, или умјетнички изражава након својих професионалних, породичних и друштвених обавеза . Када је слободно вријеме осмишљено на одговарајући и правилан начин, оно постаје централна сила у унапређењу квалитета људског живота. Слободно вријеме, као витална компонента за доживљавање максимума када је квалитет живота у питању, у неким друштвима је реалност, док је у већини само тежња. Да је слободно вријеме важно говори и чињеница да се њиме бави и Универзална декларација УН о људским правима . Слободно вријеме уз одговарајуће вођство, омогућава стварање квалитетних животних искустава у одрживој животној средини. Слободно вријеме доприноси побољшању животних услова, промовише могућности за међугенерациске перспективе, подржавајући инклузивна, приступачна, друштвено позитивна, здрава и холистичка искуства, Особеност слободног времена су потрсага за задовољством, уживање, откривање и социјализација. Оно игра суштинску улогу у развоју појединца, заједнице и нације, доприноси животном квалитету и добробити добробити побољшања друштвених односа, као и друштвеног капитала за изражавање и ангажман у демократском животу . У најширем смислу слободно вријеме чине : игра, рекреација, умјетност и култура, спорт, фестивали и свечаности, здравље и фитнес, путовања и туризам, образовање/ едукација. Карактеристике слободног времена су :

- онај дио времена који преостаје појединцу изван његових професионалних, друштвених и породичних обавеза,
- њиме појединац располаже добровољно,
- оставрује се разноврсним занимањима у циљу одмор, рекреације и развоја личности .

Слободно вријеме је простор у коме се млади најраније осамостаљују и гдије је њихова аутономија највећа . Када слободно вријеме постане онај простор гдије се млади осјећају задовољним и оствареним, гдије су креативни, спонтани и природни, тада се може рећи да је слободно вријеме испунило своје функције и придонјело развоју младих . Милићи имају предност у односу на друге средине јер посједују универзалан омладински центар . Да би центар био доступнији и кориснији младима морало би се дефинисањем буџета за младе на трајнији и сигурнији начин рјешити питање финансирања трошкова центра . У партнерству са ОСМ развити већи број креативних и едукативних програма за младе .

Акциони план за пројекте за слободно вријеме младих у току прве године имплементације

Пројекти / мјере	Стратешки циљ	Оперативни циљ	Основне информације за праћење		Носитељи имплементације	вриједност
			Индикатори	Трајање (од до)		
Обезбијење позиције Буджет за младе у оквиру бюджета општине	4.Унаприједити активности за квалитетно слободно вријеме младих	ОЦ4.1	Буджетирана позиција	Новемабар-децембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, Службеник за младе и ОСМ	5.000,00 КМ
Препокривање омладинског центра	4.Унаприједити активности за квалитетно слободно вријеме младих	ОЦ4.1	Препокривен центар до краја 2018. године	Јануар- новембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности, Службеник за младе и ОСМ	6.0000,00
Израда плана активности рада центра за 2018. годину	4.Унаприједити активности за квалитетно слободно вријеме младих	ОЦ4.2	Израђен план креативних радионица и активности центра	Јануар- март	ОСМ Службеник за младе	-
Организација концерата књижевних вечери ликовних радионица ...	4.Унаприједити активности за	ОЦ4.3	Организовано најмање 7 догађаја у току 2018. године	Јануар -Децембар	Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности ,ОСМ и Службеник за	-

Стратегија за младе општине Милићи за период 2018-2023

	квалитетно слободно вријеме младих				младе	
--	---	--	--	--	-------	--

Имплементација

Стварни резултати реализације стратегије за младе, који произилазе из имплементације интегриране стратегије локалног развоја, могу бити видљиви и мјерљиви једино уколико општина Милићи, као најодговорнија за имплементацију стратегије, буде систематски проводила праћење и вредновање реализације стратегије.

Стога, систематско праћење и вредновање (мониторинг и евалуација) реализације стратегије омогућава мјерење степена остварења постављених циљева, дајући такође могућност за предузимање правовремених мјера у циљу евентуалних корекција, те оцјењивање свеукупне успјешности реализације стратегије.

Након усвајања стратегије од стране скупштине најсврсисходније би било успоставити тим за праћење и имплементацију реализације плана . Тим ће план пратити и припремати кварталне извјештаје о имплементацији плана . Извјештаје ће подносити Скупштини . Поред праћења реализације тим ће имати задатак да предлаже ажурирање плана у смислу замјене не учинковитих активности или нереално постављених резултата и циљева .

Мониторинг подразумијева формирање тијела у Општини које ће пратити индикаторе и реализацију плана, на кварталном нивоу. Праћење имплементације стретешког плана у свим његовим сегментима, према утврђеној динамици и роковима за реализацију вршити ће именовани тим .

